

מעדיב עסקים

כ"א בתשרי תשפ"ד | 2.10.2026

המתנה שלא מפסיקה לתת

מאות מיליוני שקלים נאספו בחודשים שלאחר 7 באוקטובר באמצעות פלטפורמת JGive, אך במקום להתמתן, היקף התרומות רק גדל ■ במלאת שלוש שנים לטבח הנורא, המנכ"ל אורי בן שלמה מספר על נתינה בלתי נגמרת מהארץ ומחו"ל ועל המספרים שמוכיחים: ערבות הדדית היא חלק מאיתנו

טליה לוי, עמ' 4-5

צילומים: מרים אלסטר, נתי שוחט, פלאש 90, אריק סולטן, רויטרס

בנזין למדורה

בארה"ב טראמפ מצפצף על רעיון האנרגיה הירוקה, ובישראל מחיר הדלק מגיע (שוב) לשיאים כואבים ■ דרוש כאן מבוגר אחראי, בדחיפות

ניר קיפניס, עמ' 12

לא מאבדים אמון

גם לאחר שלוש שנות מלחמה, העולם ממשיך להשקיע בהייטק הישראלי ■ והיקף האשראי שמעמידה ישראל לעולם מגיע לשיא חסר תקדים

שלמה מעוז, עמ' 2-3

"חשבנו שפרץ הנדיות יתפרק, אבל המספרים המשינו לעלות"

שלוש שנים אחרי גל התרומות חסר התקדים של 7 באוקטובר, נראה שהנתינה הישראלית לא נעלמה, אלא משנה כיוון ■ מחבילות מזון וציוד חירום עברו התורמים לשיקום ארוך טווח, להעברת ישירות ולתפיסה חדשה של אחריות אזרחית ■ אורי בן שלמה, מנכ"ל Jgive, מסכם את שלוש השנים האינטנסיביות בתולדות הארגון ומסמן את המטרה הבאה: "המשימה היא להפוך את ישראל גם למעצמה חברתית"

בן שלמה. "עולם שלם נגרר לשיקום" צילום: אריק סולטן

משמעותי בחברה הישראלית ביחס לתרומות, להבנה של הסולידריות ושל ההבנה שזה ממש חשוב לחוסן שלנו.

המספרים האלה מעידים על שינוי בתפיסה של הנתינה עצמה, מתופעה שנחשבה בעבר שייכת לקבוצה מסוימת של פילנתרופים, לעשייה שאנשים רבים יותר מרגישים שהיא חלק מהאחריות האזרחית שלהם.

עוברים לתרומה ישירה

למרות הדימוי של ישראל כמי שקיבלה אחרי 7 באוקטובר תמיכה כספית עצומה מיהדות העולם, בן שלמה מרגיש כי עיקר הכסף שעובר בפלטפורמה מגיע דווקא מישראל. "זה נכון שבמלחמה הפער השתנה והגיע יותר כסף מחו"ל, בעיקר מארה"ב, אבל התמונה הגדולה היא שהרוב עדיין מגיע מהארץ". הנתון הזה מעניין דווקא משום שהוא מציב את הסיפור של הסולידריות העולמית בתוך תמונה רחבה יותר: הישראלים לא רק ביקשו

ופרויקטים חברתיים, התשובה נמצאת במספרים. דווקא אחרי שהחירום הראשוני דעך, הוא אומר, הנתינה לא נעלמה. "אני חושב שזה מספר את הסיפור של החברה הישראלית דרך העיניים שלנו", אומר בן שלמה. "בשנה שלפני 7 באוקטובר 2023 עברו אצלנו באזור 160 מיליון שקל, וכשהגיע 7 באוקטובר זה כבר היה משהו כמו 330 מיליון שקל בתרומות. מדברים על מאות אלפי תורמים בשנה".

הקפיצה הייתה דרמטית, אבל בתחילת הדרך לא ידעו ב-Jgive מה תהיה המשמעות שלה לאורך זמן. בחודשים הראשונים עיקר הפעילות התרכז בצורכי החירום המיידיים. אנשים רצו אוכל, ציוד, סיוע למפונים, תמיכה בחיילים ומענה מהיר לצרכים, שהשתנו כמעט מדי יום. "בשלב מסוים, כשהחירום המיידי קצת כבה, חשבנו שאולי גם פרץ הנדיות, מהארץ ומחו"ל, יתפרק", מודה בן שלמה. "אבל המספרים דווקא המשיכו לעלות. כל שנה, לא באותה קפיצה כמוכח, אבל בשנה שעברה סיימנו בקרוב ל-400 מיליון שקל, והשנה עברו פה הרבה יותר. זאת אומרת, ראינו שהיה שינוי

ימים הראשונים שאחרי 7 באוקטובר היה נדמה שהכל בישראל נעצר. מערכת החיים הרגילה התחלפה כמעט בן לילה במערך חירום אזרחי, חיילים גויסו, מאות אלפי ישראלים פונו מבתיים, משפחות חיפשו סיוע, עמותות ניסו להבין מה הצורך הבא ואזרחים פרטיים קמו ופעלו בזמן שהמערכות הממסדיות לא תפקדו. בתוך המציאות הזאת נולד גם גל תרומות עצום. ישראלים ויהודים מהעולם ביקשו להעביר כסף במהירות למי שנפגעו, למי שנלחמו ולמי שניסו לספק את צורכי החירום. פלטפורמות דיגיטליות לגיוס תרומות הפכו בתוך ימים לתשתית מרכזית של המאמץ.

שלוש שנים אחרי, השאלות המעניינות הן האם יהדות התפוצות עדיין מפנה כסף לישראל, האם התרומות עברו מחירום לשיקום והאם 7 באוקטובר שינה באופן עמוק יותר את היחס של הישראלים עצמם לעולם הפילנתרופיה. לדברי אורי בן שלמה, מנכ"ל Jgive, אחת מפלטפורמות התרומות המרכזיות בישראל, המחברת בין תורמים פרטיים, חברות וקרנות לבין מאות עמותות

עזרה, הם גם פתחו את הארנק בעצמם. במקביל, המלחמה חיוקה את הקשר הפיננסי והרגשי בין ישראל לבין קהילות יהודיות בעולם, גם אם הקשר הזה נעשה מורכב יותר. הכסף, כמוכח, לא הגיע בהכרח דרך מסלולי הפילנתרופיה המסורתיים. אחד השינויים הבולטים שבן שלמה מזהה הוא הרצון של אנשים לתרום ישירות. "בעבר היה הרבה יותר כוח למוסדות ולארגונים המרכזיים", הוא מסביר. "היום אנשים אוהבים לתרום ישירות. אם אתה רוצה לתרום לעמותה מסוימת, אתה לא בהכרח צריך את גוף האמצע. כמו שאנשים היום מזמינים ישירות ולא רוצים בהכרח את המתווך, אותה תופעה קיימת גם בתרומות". לדבריו, השינוי בולט במיוחד בארה"ב,

הריסות בכפר עזה לאחר טבח 7 באוקטובר.
"החלטנו פשוט לחלק את הכסף"
צילום: חיים גולדברג, פלאש 90

יש את השיקום של החיילים וזה אירוע מאוד מאוד לא פשוט. יש את בריאות הנפש, ויש את השיקום האזרחי. זה פרק חדש, והוא גם מביא הרבה מאוד אנשים טובים שלא היו בו בעבר"

השיקום, מבחינתו, הוא כבר קטגוריה חדשה כמעט בתוך עולם הפילנתרופיה הישראלי. הוא כולל את השיקום של מי שנפגעו פיזית, את הטיפול הנפשי, את השיקום האזרחי ואת ההתמודדות ארוכת הטווח של ישובים ומשפחות. "יש הרבה מאוד צרכים", הוא אומר. "יש את השיקום של החיילים וזה אירוע מאוד מאוד לא פשוט. יש את בריאות הנפש, ויש את השיקום האזרחי של הרבה מאוד אנשים בעקבות כל מה שקרה. העולם הזה של השיקום הוא פרק חדש, והוא גם מביא הרבה מאוד אנשים טובים לאירוע שלא היו בו בעבר".

לדבריו, אחת התופעות המעניינות היא כניסתם של אנשי מקצוע לתחום ההתנדבות והעמותות. "את רואה עמותות שקמות על ידי רופאים, פסיכולוגים או אנשי מקצוע

"צרכים" כבר מייצגת משהו אחר לגמרי. "בתחילת המלחמה כולם הפסיקו לתרום לדברים של שגרה, תרבות, חינוך, בריאות, כל מה שקורה ביומיום – כמעט הכל נעצר, והתרומות פנו לחירום. זה היה ממש דברים הכי בסיסיים: אוכל, מפונים. ככל שהזמן עבר, ובנקודת הזמן שאנחנו נמצאים בה היום אנחנו רואים שמצד אחד חזרו לתרום לדברים של שגרה, לחינוך, לבריאות ובסך הכל לדברים האלה. מצד שני, יש הרבה עמותות שהוקמו לצרכים של 7 באוקטובר, ויש עולם שלם שנגרר היום לשיקום."

לתרום, גם חברות וכאלה, אבל הם לא יודעים לאן". מתוך הצורך הזה הוקמה קרן חירום לאומית, שנועדה לאפשר לכסף להגיע במהירות לארגונים ולצרכים שזוהו בשטח. "שם ממש כל ערב חילקנו כסף. הגישה שלנו הייתה שצריך להעביר את הכסף להרבה ארגונים, כי יש הרבה צרכים. הם רצו לשמור כסף להמשך, אבל ההיפותזה שלנו הייתה: עכשיו יש הרבה צרכים, בואו נחלק את הכסף".

שלוש שנים מאוחר יותר, המילה

שבה לצד המוסדות היהודיים המסורתיים והפרוצדורות, לתורמים יש כיום אפשרות טכנולוגית לבחור עמותה או מיזם באופן ישיר ולהעביר אליו את הכסף. "זה לא אומר שלפרוצדורות אין תפקיד", הוא מרגיש. "יש להן עדיין תפקיד מאוד משמעותי, במיוחד בפילנתרופיה ובתרומות הגדולות. אבל לצד זה יש היום תרומה הרבה יותר ישירה".

שלוש שנים אחרי, מה קרה לכסף?

"בשבת השחורה, כשהכל קרה, הבנו שצריך לעשות שני דברים", מסביר בן שלמה. "אחד, לתת לעמותות את הזמן ואת הכלים ולעזור להן לגייס דרכנו כסף כמה שיותר וכמה שיותר מהר. אמרנו: בואו נקים יד חמ"ל שתעזור לכל העמותות שגייסו דרכנו כסף לגייס כמה שיותר וכמה שיותר מהר". במקביל הגיעו פניות מכל העולם. "קיבלנו טלפונים ממש מכל רחבי הגלובוס של 'איך אפשר לעזור'. ואז הבנו שיש פה בעיה רצינית: הרבה תורמות ותורמים פשוט לא ידעו לאן לתרום. את הכסף הם רוצים

המשך מעמוד 5

שלא היו בעבר בתוך עולם העמותות. זה מאוד מרענן, כי אנשים מבינים שיש צורך והם באים עם המקצוע שלהם".

מעורבות אישית

אם 7 באוקטובר שינה את משהו ביחסים בין ישראל ליהדות התפוצות, הרי שהשינוי אינו חד-ממדי. מצד אחד, בן שלמה מזהה התחזקות של הקשר לישראל. מצד שני, גם הקהילות היהודיות עצמן מתמודדות עם מציאות חדשה. "אני חושב שזה אירוע מורכב מאוד", הוא אומר. "הקשר לישראל יותר חשוב מאי פעם. בגלל כל מה שקורה היום בעולם סביב יהודים, אנטישמיות וכל התופעות הנוראות האלה, זה מחזק אצל הרבה אנשים את הקשר לישראל. ישראל היא גם סוג של עוגן יותר יציב ובטוח שהם רוצים לחזק את הקשר אליו".

קהילות עצמן זקוקות כיום ליותר משאבים בגלל האנטישמיות הגואה?

בונים סוכת שלום לחברה הישראלית

קמפינים של JGive. נתינה הפכה לחלק מהזהות העצמית של JGive. צילומי המסך: באדיבות JGive

"היה להם מפגש דירקטוריון, ובאופן טבעי כולם הציגו את עצמם ואת מה שהם עושים. והיא סיפרה שלפני שהגיעו לנושאים העסקיים, אנשים התחילו לספר שהם מתנדבים בעמותה הזאת, נמצאים בהנהלה של עמותה אחרת. זה הפך באופן טבעי למשהו שהוא סוג של זהות עצמית. הרבה מאוד מרגישים שהם צריכים לבוא ולהגיד שהם מעורבים ומושפעים מזה, אם בתרומה, אם בהתנדבות".

אחד הנתונים שהפתיעו את בן שלמה במהלך התקופה אינו קשור דווקא לתרומה הגדולה ביותר, אלא להיקף הנתינה של הציבור הרחב. "בחוודש האחרון של החגים היו כמעט 90 אלף תרומות בחודש, והן הגיעו ל-60 מיליון שקל", הוא אומר. "זה אחד המספרים שתמיד מדהימים אותי. לא איזה פילנתרופ גדול שנותן סכום משמעותי, אלא ממש המון אנשים שתורמים, גם סכומים קטנים. הרבה מאוד מהתורמים שלנו הם צעירים, וזה משהו שממש מוכיח משהו מה-DNA הישראלי". אולי השאלה המתבקשת ביותר אחרי שלוש שנים היא האם אפשר לבנות שוב על אותה סולידריות אם ישראל תעמוד בפני משבר נוסף. בן שלמה אינו סבור שהיכולת הזאת נעלמה. "בחרורם אין שאלה", הוא אומר. "ראינו שזה קורה. ראינו גם אצל המילואימנים כמה זה קשה. יש צרכים פרטיים שהחוסר בהם הוא ממש בדברים הכי בסיסיים שלנו. מה שיותר מטריד אותי, וזה משהו שאנחנו עובדים עליו מאוד, זה איך אנחנו לוקחים את כל ההתלהבות שהייתה בחירום והופכים אותה למשהו שקורה בשגרה. זה משהו שדורש הרבה מאוד עבודה".

"אני חושב שהמשימה שלנו בעשרות השנים הבאות היא לעשות את ישראל גם למעצמה חברתית. שתהיה באמת סולידריות ותרבות הדדית שכל אחד ואחת פועלים בה, גם אם זה באזור הקטן שלהם, מסביב לבית, כדי לדאוג לאנשים שם ולא להאליהם שצריכים". ■■■■

"קיבלנו טלפונים מכל רחבי הגלובוס של 'איך אפשר לעזור'. ואז הבנו שיש בעיה: הרבה תרומות ותורמים פשוט לא ידעו לאן לתרום. הם רוצים לתרום, גם חברות וכאלה, אבל הם לא יודעים לאן"

"כל מה שקורה היום בעולם סביב יהודים, אנטישמיות וכל התופעות הנוראות האלה, מחזק אצל הרבה אנשים את הקשר לישראל. היא גם סוג של עוגן יותר יציב ובטוח שהם רוצים לחזק את הקשר אליו"

הוא קריטי. בן שלמה מספר על שיחה עם חברה שישבה בדירקטוריון של חברה עסקית, שבה הבחין עד כמה עולם העשייה החברתית הפך לחלק מהשיח העסקי.

אם בעבר, לפני 7 באוקטובר, ראינו את עולם התרומות כאיזה מין משהו שנחמד לעשות, משהו ששמור לקבוצה מסוימת, אז אחד השינויים שעברנו הוא שהיום כולם מבינים שזה משהו שהוא חיוני,

"האתגרים המקומיים שלהן נהיים יותר ויותר משמעותיים. הם צריכים יותר לדאוג לביטחון של האנשים, יותר לדאוג לחינוך הקהילות עצמן ולחוסן שלהן. לכן התרומה נהיית אירוע יותר מורכב. אבל כן, התרומה של יהדות התפוצות לייצר קשר חזק עם ישראל ולתמוך בסיפורים החשובים עדיין שם".

גם ההתנהגות של התורמים השתנתה. לא בהכרח בגלל 7 באוקטובר עצמו, אלא כחלק משינוי רחב יותר בעולם הפילנתרופיה. "הדור החדש הרבה יותר יורד לפרטים ומתעניין לאן הכסף שלו הולך", אומר בן שלמה. "זה לא שונה בהרבה מהאופן שבו אנשים מתנהלים בעולם ההשקעות. זו תופעה רחבה יותר. חלק מהמורל הוא גם חלק מתפיסה של אנשים שרוצים לדעת מה עושים עם הכסף שלהם". במובן הזה, גם 7 באוקטובר שימש מעין זרז. ישראלים רבים, ובעיקר צעירים, נחשפו בתקופת המלחמה לעולם העמותות וההתנדבות בפעם הראשונה.